

УДК 327(477)

ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ: МІЖНАРОДНОСЕРЕДОВИЩЕВИЙ НАПРЯМ

Олеся Ярошко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел.: 098 293 81 39,
e-mail: yaroo@ukr.net*

Узагальнено науковий доробок представників міжнародносередовищевго напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики. Висвітлено наукові результати дисертаційних праць дослідників цього напрямку з розробки феноменів економічного суверенітету держави, стійкості національної економіки, локальної кластеризації, зовнішньої торгівлі, іноземних кредитів, зовнішнього боргу, іноземних інвестицій, міжнародної технічної допомоги, міжнародної торгівлі туристичними послугами, міжнародної міграції, транснаціоналізації, державного регулювання національної економіки, міжнародного іміджу країни.

Ключові слова: українська міжнародна проблематика; економічні дослідження; міжнародносередовищевий напрям.

Постановка проблеми. Особливості та закономірності формування і здійснення політики держави на міжнародній арені в умовах глобалізації постають на глобальному, міжнародному, регіональному, національному та локальному порядках денних як важлива проблема існування людської цивілізації як такої, системи міжнародних відносин, її підсистем, держав-націй, їх громадян та їхніх об'єднань. Причому йдеться не лише про її практичне значення, а й про теоретичну цінність у контексті необхідності нових знань про перебіг сучасних глобальних процесів і роль у них держави як їх суб'єкта.

Аналіз останніх досліджень. У цьому дослідженні спиратимемось на наукові результати дисертаційних праць у галузі економічних наук (наукові спеціальності 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки; 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини; 08.00.03 – економіка та управління національним господарством; 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит; 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)) за період 2010–2016 років, авторами яких є: О. О. Балануца, А. В. Бойко, Р. М. Дупай, В. С. Карп, О. І. Крутилко, Ю. О. Курунова, Е. М. Лимонова, Г. В. Личова, А. М. Любенко, В. Ю. Матвєєва, О. П. Миколенко, О. О. Палюх, О. Я. Пітик, І. С. Уварова, К. Л. Фурманець, М. М. Хапатнюковський, М. С. Цівина та В. В. Черних [1–18]. Загалом йдеться про дослідження міжнародносередовищевих економічних чинників політики України на міжнародній арені [1–18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Як уже зазначено вище, йдеться про дослідження міжнародної проблематики України

економічного профілю, дослідження дії міжнародних середовищевих чинників на національну економіку в контексті наукової проблематики дисертаційних праць перелічених вище авторів. На нашу думку, варто представити в узагальненому і систематизованому вигляді широкому науковому загалу вагомий внесок цих дослідників у становлення української міжнародної науки.

Мета дослідження полягає в узагальненні й систематизації наукового доробку представників економічного профілю української міжнародної проблематики за міжнародносередовищевим напрямом.

Виклад основного матеріалу. Під українською міжнародною проблематикою розуміють дослідження особливостей і закономірностей, чинників, суб'єктів, цілей, цінностей, пріоритетів, напрямів, функцій, процесу формування і здійснення політики країни на міжнародній арені, дослідження у сфері дво- та багатосторонньої дипломатії України, а також порівняльні міжнародні дослідження, що стосуються й України. Економічні дослідження української міжнародної проблематики систематизовано за такими напрямками: теоретичний (дослідження сучасних соціально-економічних систем і національних економік, ролі держави, державно-суспільного партнерства у національній економіці, економічної складової суспільного функціонування), інтеграційний (дослідження інтеграційних міжнародних і регіональних економічних пріоритетів України), безпековий (дослідження економічної безпеки та її складових), конкурентний (дослідження національної конкурентоспроможності України та її транзитного потенціалу), зовнішньоекономічний (дослідження міжнародних економічних відносин, зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва України) та міжнародносередовищевий (дослідження міжнародних чинників розвитку національної економіки).

До досягнень наукового характеру представників міжнародносередовищєвого напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики зачислено розробку проблематики міжнародних чинників розвитку національної економіки, зокрема феноменів економічного суверенітету України в сучасних умовах, стійкості її національної економіки, локальної кластеризації, зовнішньої торгівлі, іноземних кредитів і зовнішнього боргу, іноземних інвестицій, міжнародної технічної допомоги, торгівлі туристичними послугами, міжнародної міграції, транснаціоналізму, державної економічної спроможності в контексті регулювання, а також формування позитивного міжнародного іміджу країни [1–18]. У контексті досліджень економічного суверенітету України в умовах глобальних дисбалансів визначено поняття «економічного суверенітету», структуровано загрози економічному суверенітету, визначено домінуючі зовнішні канали формування дисбалансів макроекономічного розвитку України, змодельовано вплив екзо- та ендегенних чинників у якості системних загроз економічному суверенітету України, виявлено взаємозв'язок між їх дією та здійснено оцінку стану, механізмів і результатів співробітництва України з міжнародними економічними організаціями (Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світова організація торгівлі (СОТ)) у контексті обґрунтування економіко-правових передумов

захисту суверенності економіки відкритого типу, визначено комплекс середньо- та довгострокових заходів протидії глобальним дисбалансам у сфері зовнішньої торгівлі, стратегічний напрям щодо їх протидії в інвестиційно-фінансовій сфері, запропонована методика визначення поточного та прогнозного стану забезпечення економічного суверенітету, ідентифікації сегментів найбільших загроз та визначено умови, необхідні для підтримки економічного суверенітету держави з огляду впливу на його структурні елементи [16, с. 13–16]. У руслі дослідження стійкості національної економіки в умовах глобалізації визначено сутність цього поняття, розроблено спеціальні принципи наукового дослідження її формування, запропоновано етапність вивчення сукупності зовнішніх і внутрішніх (національних і регіональних) чинників впливу на економіку країни, встановлено особливості дії чинників природоресурсних, соціально-демографічних, фінансово-виробничих, інтелектуально-інноваційних, чинника конвергенції соціального, економічного, екологічного та інноваційного розвитку регіонів на національну економіку і напрями забезпечення стійкості економіки України, систематизовано компенсаційні ресурси та запропоновано компенсаційний механізм у сфері забезпечення стійкості національної економіки та визначено ключові завдання формування і розвитку критичної інфраструктури в Україні [2, с. 28–33]. У ракурсі дослідження формування та стратегії досягнення фінансово-економічної стійкості держави за впливу зовнішньої нестабільності здійснено оцінку стану зрілості і конкурентоспроможності економіки України, з урахуванням специфіки поширення фінансових криз в інших державах, виділено прогнозні сценарії їх можливого поширення в Україні, охарактеризовано вплив світової фінансово-економічної кризи на Україну, виділено інструмент підвищення фінансово-економічної стійкості держави, причини її послаблення у кризові періоди, доведено існування низького ступеня трансмісії фінансових криз з держав Європейського Союзу (ЄС) до України [13, с. 14–17]. У контексті дослідження економічних імперативів локальної кластеризації в країнах Центральної і Східної Європи (ЦСЄ) висвітлено особливості сучасних процесів кластеризації, результати локальної кластеризації, місце в ній транскордонних кластерів, особливості сучасної кластеризації економік ЄС, роль локальної кластеризації у процесах конвергенції економік низки країн ЦСЄ та ЄС, проблеми соціальної та економічної ефективності функціонування українських локальних кластерів, пропозиції інноваційного прориву в контексті євроінтеграції, визначено переваги формування авіакосмічних транснаціональних кластерів і кластерних мереж з країнами ЄС та їх потенціал [18, с. 14–16]. У плані дослідження зовнішньоторговельних детермінант розвитку національної економіки визначено елементи зовнішньоторговельної детермінанти національної економіки, сутність, місце, роль зовнішньоторговельного потенціалу в сукупному потенціалі національної економіки, здійснено класифікацію його елементів, встановлено принципи процесів його формування і використання, роль зовнішньої торгівлі у зростанні національної економіки, її сучасну модель, критерії періодизації та на їхній основі виокремлено етапи розвитку зовнішньоторговельної детермінанти української економіки, визначено вплив

зовнішньої торгівлі на конкурентоспроможність національної економіки та недоліки України в економічній сфері, обґрунтовано основні перспективні моделі розвитку національної економіки, розроблено процесну модель визначення стратегічних інтеграційних пріоритетів у галузі зовнішньої торгівлі, концепцію управління зовнішньоторговельним потенціалом і матрицю заходів щодо підвищення ефективності зовнішньої торгівлі [10]. У руслі дослідження іноземного капіталу у кредитно-фінансовій системі України визначено сутність іноземного капіталу, здійснено класифікацію його форм, визначено позитивні наслідки і шляхи мінімізації можливих негативних наслідків для економіки України у зв'язку із залученням іноземного капіталу через кредитно-фінансову систему, визначено її роль у механізмі його залучення і використання, роль держави у її формуванні, розвитку й оптимізації, діяльність її інститутів, визначено найбільших іноземних інвесторів у економіку України, передумови позитивного впливу іноземного капіталу на розвиток національної кредитно-фінансової системи, інституційні заходи щодо підвищення ефективності механізму залучення і використання іноземного капіталу, роль банків з іноземним капіталом у розвитку національної фінансово-кредитної системи, небанківських фінансових інститутів, внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці України та доведено доцільність залучення необхідних кредитних ресурсів [1, с. 13–15]. У контексті дослідження стратегій міжнародних банківських груп в Україні висвітлено особливості фінансової глобалізації і формування міжнародних банківських груп, їх стратегії та вплив на національні банківські системи, роль іноземного капіталу та міжнародних банківських груп у банківському секторі України, їх стратегії входження на український фінансовий ринок, як і їхні експансіоністські й антикризові стратегії, специфіку діючої системи регулювання діяльності міжнародних банківських груп в Україні та особливості гармонізації національного регулювання діяльності міжнародних банківських груп до стандартів ЄС [17, с. 14–16]. У руслі дослідження зовнішнього державного боргу України в умовах глобальної трансформації визначено поняття «зовнішнього державного боргу», запропоновано комплексний підхід до системи обліку зовнішнього державного боргу України, особливості структурних елементів зовнішнього державного боргу у країнах з різним рівнем доходу на душу населення та боргову позицію України, специфіку формування зовнішнього державного боргу України у післякризовий період, основні чинники зростання зовнішньої державної заборгованості України, запропоновано запровадження низки заходів при розробленні й реалізації боргової стратегії України, особливості комплексної оцінки якості управління державним боргом України, імітаційне моделювання рівня її зовнішнього державного боргу, основні напрями оптимізації боргової політики та шляхи удосконалення системи управління зовнішнім державним боргом України, у тому числі у площині співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями, важливу умову та необхідні кроки щодо формування надійного механізму використання позикових коштів та зміцнення контролю за їх цільовим використанням [15, с. 14–17]. У ракурсі дослідження прямого іноземного інвестування в економіку країн ЦСЄ в умовах євроінтеграції

визначено роль прямих іноземних інвестицій у сучасних міжнародних економічних відносинах, особливості інвестиційного потенціалу семи країн ЦСЄ у процесі інтеграції до ЄС, подано періодизацію лібералізації ними інвестиційного клімату, роль інституційної складової регулювання притоку прямих іноземних інвестицій, їхньої структури, інтеграційних процесів після вступу до ЄС, а також проблеми та завдання інвестиційної політики України [5, с. 14–16]. У контексті дослідження іноземних інвестицій у структурній модернізації економіки України визначено роль іноземного капіталу у структурній модернізації економіки, особливості успішних політик структурної модернізації в окремих країнах, особливості економіки України як об'єкта системної модернізації, вплив прямих іноземних інвестицій на динаміку та структуру української економіки, досвід країн ЦСЄ щодо залучення іноземних інвестицій в модернізацію та економічний розвиток, можливості його застосування в Україні, визначено принципи сучасної науково обґрунтованої політики структурної модернізації економіки України та ефективні форми залучення іноземних інвестицій задля цієї мети [3, с. 13–15]. У плані дослідження реформування системи використання *міжнародної технічної допомоги* (МТД) в Україні визначено сутність цього поняття, особливості сучасних інструментів і методів визначення ефективності програм донорів, її вплив на економіку донорів і реципієнтів, проблеми залучення і використання МТД в Україні, виокремлено етапність її надання, вплив на соціально-економічний розвиток України, сутність процесу формування системи залучення і використання МТД в Україні та запропоновано методичні положення реалізації програм спільного фінансування [12, с. 14–15]. У руслі дослідження диверсифікації торгівлі міжнародними туристичними послугами в умовах глобалізації (на прикладі країн ЦСЄ) визначено сутність цього поняття, особливості становлення ринкового механізму торгівлі туристичними послугами в регіоні ЦСЄ, розкрито специфіку інституційного ринкового механізму торгівлі міжнародними туристичними послугами в контексті його основних напрямів, сфер відповідальності та функціонального навантаження, визначено роль у ньому національної туристичної організації, характерні ознаки диверсифікації торгівлі міжнародними туристичними послугами у країнах ЦСЄ, особливості торгівлі міжнародними туристичними послугами в Україні в контексті становлення ефективності ринкового механізму, напрями цього процесу, першочергові завдання у процесі виведення Україною власного туристичного продукту на світовий ринок, головні вектори побудови спільного туристичного ринку між Україною і країнами ЦСЄ та запропоновано відповідні менеджмент-маркетингові підходи для України в контексті розвитку торгівлі міжнародними туристичними послугами [4, с. 15–18]. У плані дослідження міжнародної міграції робочої сили як чинника економічного розвитку країн на прикладі міграційних потоків між ЄС і Україною визначено роль міжнародної міграції для приймаючих країн та країн походження мігрантів, чинники мобільності населення на початку ХХІ століття, запропоновано виділити етап міграції у міжнародних економічних відносинах, що пов'язаний із сучасною економічною кризою, вдосконалено класифікації теорій міжнародної міграції, побудовано

моделі, що визначають чинники міжнародної міграції в Україні та країнах ЄС, виявлено вплив грошових переказів мігрантів на економіку країн походження, визначено регіональний аспект міжнародної міграції з України, сформовано рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання міграційних потоків і міграційної політики України, створення державного інформаційного порталу в Інтернеті для інформування суспільства з питань міжнародної міграції та обґрунтовано вплив держави на зовнішню міграцію [6, с. 12–14]. У ракурсі дослідження особливостей розвитку процесів міжнародної міграції в Україні в контексті її євроінтеграційних спрямувань виявлено чинники міграційних процесів, роль міжнародних організацій та держав у сфері регулювання міжнародної міграції, встановлено основні методичні підходи, що застосовують для кількісного аналізу міжнародних міграційних процесів, виявлено і розкрито необхідність трьох груп якісних показників міжнародної міграції, а також специфічні чинники міжнародних міграційних процесів в Україні, охарактеризовано специфіку трудової міграції з України до країн ЄС, обґрунтовано і здійснено класифікацію чинників активізації особистої трудової міграції, виявлено позитивні і негативні наслідки міжнародної трудової еміграції для України в контексті її євроінтеграційних спрямувань, запропоновано систематизацію наслідків міжнародної трудової міграції, виявлено дві групи чинників з боку процесів міжнародної (європейської) інтеграції за вектором їхнього впливу на формування сучасної міграційної політики та комплексний підхід до оптимізації національної міграційної політики України в контексті її євроінтеграційних спрямувань [14, с. 14–16]. У руслі дослідження державного регулювання діяльності *транснаціональних корпорацій* (ТНК) у національному господарстві України визначено сутність ТНК, виділено їхні основні ознаки, визначено коло суб'єктів регулювання діяльності ТНК за їхньою ієрархією на наддержавному, міждержавному, державному та суспільному рівнях, виявлено закономірності трансрівневості зв'язків між наддержавним, міждержавним, державним та суспільними рівнями регулювання, запропоновано удосконалений механізм регулювання діяльності ТНК за рахунок введення до нього блоку «Трансрівневе регулювання діяльності ТНК», визначено інструменти наддержавного рівня регулювання діяльності ТНК і перспективи формування вітчизняних ТНК, запропоновано концептуальну схему удосконалення законодавства України щодо державного регулювання діяльності ТНК, визначено вплив зовнішніх і внутрішніх чинників розвитку світової економіки на діяльність ТНК в Україні та необхідність використання трансрівневого регулювання діяльності ТНК, визначено вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток України та державні інструменти їх регулювання [7, с. 13–15]. У контексті дослідження інституційної адаптації економічних систем до процесів глобалізації розширено поняття інституційного устрою економіки, визначено вплив якості інститутів на функціонування і розвиток економіки, представлено теоретичну модель інституційної адаптації економічних систем до екзо- та ендогенної нестабільності середовища, визначено роль мережевих інститутів в інтеграції відкритої економічної системи до міжнародного конкурентного середовища, роль держави в управлінні національною

господарською системою, розвинено типологізацію національних економічних систем за критерієм адаптації до процесів глобалізації, удосконалено концепцію поетапної інституційної адаптації економік постсоціалістичних країн до процесів глобалізації та виявлено характер дії інституційних реформ на кожному із етапів, а також здійснено аналіз сучасного стану економіки України [11, с. 11–13]. У руслі дослідження трансформації контролю діяльності суб'єктів державного сектору економіки до міжнародних стандартів визначено роль такого контролю у забезпеченні ефективності управління фінансовими ресурсами і власністю підприємств, установ та організацій, його мету, вимоги до його системи та її функціонування, специфіку ревізії, інспектування та аудиту електронних ресурсів і мереж державних підприємств та органів влади, моніторингу та оцінювання результатів державних програм як видів контролю, подано характеристики контрольного середовища, виявлено специфіку результативності здійснення контрольної діяльності, особливості оцінювання її якості і проведення уніфікації положень аналітичної оцінки результатів контролю [9, с. 25–29]. У ракурсі дослідження формування позитивного міжнародного іміджу України визначено зміст міжнародного іміджу країни як економічної категорії, роль бренду у процесі керування іміджем, визначено рівні суб'єктів сприйняття міжнародного іміджу країни, на кожному з цих рівнів запропонована класифікація чинників формування міжнародного іміджу, оцінка міжнародного іміджу країни на кожному рівні, визначено інтегральний показник міжнародного іміджу країни, визначено специфіку програм формування міжнародного іміджу країни, їх форми, основні канали передачі інформації та маркетингові інструменти для просування міжнародного іміджу країни, етапи формування позитивного міжнародного іміджу країни, роль комерційної дипломатії у цьому процесі, а також інституційні пропозиції щодо формування позитивного міжнародного іміджу України [8].

Висновки. Представники міжнародно-середовищевого напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики вносять вагомий внесок у становлення українських міжнародних студій, загалом досліджуючи міжнародні чинники становлення національної економіки, збагачуючи науку новими результатами, поглибленням існуючих з розробки таких феноменів, як економічний суверенітет країни, стійкість національної економіки, локальна кластеризація, зовнішня торгівля, іноземні кредити, зовнішній борг, іноземні інвестиції, міжнародна технічна допомога, міжнародна торгівля туристичними послугами, міжнародна міграція, транснаціоналізація і державне регулювання національною економікою та міжнародний імідж країни.

Перспективи подальших розвідок. Перспективними вважаємо подальші дослідження української міжнародної проблематики як у контексті їх теоретичної цінності, так і практичного значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Балануца О. О.* Іноземний капітал у кредитно-фінансовій системі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. О. Балануца. – Київ : [б. в.], 2010. – 18 с.
2. *Бойко А. В.* Стійкість національної економіки в умовах глобалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / А. В. Бойко. – Київ : [б. в.], 2015. – 40 с.
3. *Дупай Р. М.* Іноземні інвестиції в структурній модернізації економіки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Р. М. Дупай. – Київ : [б. в.], 2015. – 19 с.
4. *Карп В. С.* Диверсифікація торгівлі міжнародними туристичними послугами в умовах глобалізації (на прикладі країн Центрально-Східної Європи) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / В. С. Карп. – Київ : [б. в.], 2007. – 21 с.
5. *Крутилко О. І.* Пряме іноземне інвестування в економіку країн Центрально-Східної Європи в умовах євро інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / О. І. Крутилко. – Львів : [б. в.], 2012. – 20 с.
6. *Курунова Ю. О.* Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн (на прикладі міграційних потоків між ЄС і Україною) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Ю. О. Курунова. – Львів : [б. в.], 2015. – 18 с.
7. *Лимонова Е. М.* Державне регулювання діяльності ТНК у національному господарстві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Е. М. Лимонова. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2015. – 20 с.
8. *Личова Г. В.* Формування позитивного міжнародного іміджу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Г. В. Личова [Електронний ресурс]. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2010. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2010/10lgvniu.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
9. *Любенко А. М.* Трансформація контролю діяльності суб'єктів державного сектору економіки до міжнародних стандартів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / А. М. Любенко. – Тернопіль : [б. в.], 2016. – 36 с.
10. *Матвеева В. Ю.* Зовнішньоторговельні детермінанти розвитку національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. Ю. Матвеева [Електронний ресурс]. – Донецьк : [б. в.], 2010. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2010/10mvgne.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
11. *Миколенко О. П.* Інституційна адаптація економічних систем до процесів глобалізації [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / О. П. Миколенко. – Харків : [б. в.], 2016. – 17 с.
12. *Палюх О. О.* Реформування системи використання міжнародної технічної допомоги в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О. О. Палюх. – Київ : [б. в.], 2012. – 18 с.
13. *Пітик О. Я.* Формування та стратегія досягнення фінансово-економічної стійкості держави за впливу зовнішньої нестабільності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О. Я. Пітик. – Львів : [б. в.], 2015. – 20 с.

14. *Уварова І. С.* Особливості розвитку процесів міжнародної міграції України в контексті її євроінтеграційних спрямувань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / І. С. Уварова. – Харків : [б. в.], 2015. – 20 с.

15. *Фурманець К. Л.* Зовнішній державний борг України в умовах глобальної трансформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / К. Л. Фурманець. – Київ : ЛОГОС, 2015. – 21 с.

16. *Хапатнюковський М. М.* Економічний суверенітет України в умовах глобальних дисбалансів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / М. М. Хапатнюковський. – Київ : Знання України, 2015. – 20 с.

17. *Цівина М. С.* Стратегії міжнародних банківських груп в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / М. С. Цівина. – Київ : [б. в.], 2015. – 20 с.

18. *Черних В. В.* Економічні імперативи локальної кластеризації в країнах Центральної і Східної Європи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / В. В. Черних. – Київ : [б. в.], 2015. – 20 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.12.2016

Прийнята до друку 23.12.2016

ECONOMIC STUDIES ON UKRAINE'S INTERNATIONAL ISSUES: INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL DIRECTION

Olesya Yaroshko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel.: 098 293 81 39,
e-mail: yaroo@ukr.net*

The research paper has been dedicated to the generalization and systematization of scientific achievements of representatives of international environmental direction of economic studies on Ukraine's international issues.

The notion of «Ukraine's international studies» has been defined at the research. They are both studies of regularities and peculiarities, factors, subjects, values, directions, priorities, formation and realization of Ukraine's politics on the international arena and international studies in which Ukraine is an object.

Reviewed scientific results of author's abstracts of Ukrainian doctoral and candidate theses, economic directions of Ukraine's international studies have been proposed. They are: theoretical, competitive, foreign economic, integration, security and international environmental. Theoretical direction of economic studies on Ukraine's international issues deals with phenomena of social-economic systems, a national economy, a cooperation between society and state in economic processes and an economic component of society functioning. Competitive direction of economic studies on Ukraine's international issues investigates phenomena of a national competitiveness, its components and a transit potential of Ukraine. Integration direction of economic studies on Ukraine's international issues researches phenomena of the international and regional integration of Ukraine. The security direction of economic studies on Ukraine's international issues investigates phenomena of the economic security of Ukraine and its components. Foreign economic direction of economic studies on Ukraine's international issues deals with phenomena of international economic relations of Ukraine, her foreign economic activity and her trans-boarder cooperation. International environmental direction of economic studies on Ukraine's international issues investigates international factors of the development of the national economic of Ukraine.

Scientific results of representatives of the international direction of economic studies on Ukraine's international issues have been under analysis at the research paper. They had proposed new scientific results and further elaboration of phenomena of the economic sovereignty of Ukraine, the stability of the

national economy, a local clasterization, the foreign debt of Ukraine, an international investment, an international technical assistance, the international trade of tourist services, an international migration, a transnationalization, a state regulation of the national economy and the international image of Ukraine.

Key words: Ukraine's international issues; economic studies; international environmental direction.